

פרק ראשון : מבוא

1. מקורות המים שבמדינה הם קנין הציבור, נתונים לשליטתה של המדינה ומיועדים לצרכי תושביה ולפיתוח הארץ.
2. מקורות המים לענין חוק זה הם המעינות, הנחלים, הנהרות, האגמים ושאר זרמים ומקווים של מים, בין עיליים ובין תחתיים, בין טבעיים ובין מוסדרים או מותקנים, בין שהמים נובעים או זורמים או עומדים בהם תמיד או לפרקים, לרבות מי גיקוז ומי שופכין.
3. כל אדם זכאי לקבל מים ולהשתמש בהם בכפוף להוראות חוק זה.
4. זכותו של אדם בקרקע אינה מקנה לו זכות במקור מים הנמצא באותה קרקע או העובר בה או בגבולה, אולם אין הוראת סעיף זה גורעת מזכות של אדם לפי סעיף 3.
5. זכותו של אדם לקבל מים ממקור מים עומדת לו כל עוד אין בקבלתם כדי המלחת המקור או דלדולו.
6. כל זכות למים צמודה לאחת ממטרות המים המנויות להלן; בטלה המטרה — פקעה הזכות למים; ואלה מטרות המים —
- (1) צרכי בית;
  - (2) חקלאות;
  - (3) תעשיה;
  - (4) מלאכה, מסחר ושירותים;
  - (5) שירותים ציבוריים.
7. לענין חוק זה אין נפקא מינה אם זכות למים נוצרה על פי דין — לרבות חוק זה — או על פי הסכם או נוהג או באופן אחר, ואם נוצרה לפני תחילתו של חוק זה או אחרי כן.

פרק שני : הסדר השימוש במים

סימן א': שמירה על המים

8. בפרק זה —
- "דלדול מקור מים" — לרבות הנמכת פני המים, בין עיליים ובין תחתיים, והרעת האפשרות להעלאת מים על פני האדמה או להובלתם ממקום למקום;
- "זיהום מים" — כל מה שעושה את המים פחות מתאימים לשימוש שהם מיועדים לו, לרבות המלחתם והרעת תכונותיהם.
9. חייב אדם —
- (1) לנהוג במים הבאים לרשותו ביעילות ובחסכון;
  - (2) להחזיק את מיתקני המים שברשותו במצב תקין כדי מניעת בזבוז מים וזיהומם;
  - (3) להימנע מסתימתו, מדלדולו ומזיהומו של כל מקור מים;
  - (4) למנוע סתימתו, דלדולו וזיהומו של מקור המים ממנו הוא מסיק מים.

* נתקבל בכנסת ביום כ"ח בתמוז תשי"ט (3 באוגוסט 1959); הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בה"ח 326, תשי"ח, עמ' 58.

היתר למהילת
מים

10. הוראות סעיף 9 אינן באות לגרוע מן הרשות למהול מים מאיכויות שונות על פי היתר לכך מאת נציב המים.

סמכויות נציב
המים בשמירה
על המים

11. נוכח נציב המים שהתמנה לפי סעיף 138 (להלן – נציב המים) שלא נתקיימה הוראה מהוראות סעיף 9, רשאי הוא –

(1) לצוות על מי שחייב בקיום ההוראה שיתקן את המעוות בהתאם לצו; ואם לא יתוקן תוך זמן סביר – לעשות את הדרוש לתיקונו, וכן לצוות על הפסקת הפקה או הספקה או צריכה של מים, או צמצומן, ככל שיידרש לפי הנסיבות, עד לתיקון המעוות;
(2) לנקוט אמצעים למניעת נזק מידי חמור למקור מים אם אין למנעו בדרך אחרת.

חיוב בהוצאות

12. הוצאות שהוציא נציב המים לצורך פעולה לפי סעיף 11 רשאי הוא, בצו, להטיל על מי שהיה חייב בקיום הוראות סעיף 9, ומשעשה כן ייגבו ההוצאות כאילו היו מט, שפקודת המסים (גביה) ¹, פרט לסעיף 12 שבה, חלה עליו.

ערר

13. הרואה עצמו נפגע על ידי צו לפי סעיף 11 או על ידי הטלת הוצאות לפי סעיף 12, רשאי לערור על כך לפני בית הדין שהוקם לפי סעיף 140 (להלן – בית הדין). הערר אינו מעכב את ביצוע הצו אלא אם ציווה בית הדין לעכבו, אולם לא ייגבו הוצאות לפי סעיף 12 אלא לאחר שבית הדין פסק בערר.

שיעורן של
רצועות מגן

14. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, שמונתה לפי סעיף 125 (להלן – מועצת המים), לקבוע כללים בדבר רחבן ושטחן של רצועות מגן, ואם עשה כן, לא יקבע נציב המים רצועת מגן אלא במסגרת הכללים האלה ולא יותר מן ההכרחי לקיום המטרה שלשמה נקבעה רצועת המגן.

קביעת רצועות
מגן

15. ראה נציב המים צורך בכך לשם שמירה על מים, על מקור מים, על מפעל מים או על מיתקן להפקת מים, להחסנתם או להובלתם, רשאי הוא, בצו, לקבוע מסביב לאותו מקור או מיתקן או לצדדיו רצועת מגן שהכניסה אליה והמעבר בה יהיו אסורים, זולת בהיתר מאת נציב המים ובהתאם לתנאי ההיתר.

ערר

16. הרואה עצמו נפגע על ידי קביעת רצועת מגן, על ידי סירוב נציב המים לתת היתר לפי סעיף 15 או על ידי תנאי ההיתר, רשאי לערור על כך לפני בית הדין.

זכות כניסה,
בדיקה וכו'

17. נציב המים, וכל מי שהנציב הרשהו לכך בכתב, רשאי להיכנס לכל מקום, לאחר הודעה מראש בכתב למחזיק באותו מקום, ולעשות בו כל פעולה הדרושה להשגחה על מקור מים ולשמירה על מים; וכן רשאי הוא לעשות לחשיפת מקורות מים, למדידת תפוקתם ותכונותיהם ולבדיקת קרקע, צמחיה ותנאים מקומיים אחרים לשם קביעת הצריכה במים.

פיצויים

18. מי שנגרם לו נזק על ידי קביעת רצועת מגן או על ידי פעולה לפי סעיף 17, זכאי לפיצויים מאוצר המדינה; באין הסכמה בין הדורש פיצויים לבין נציב המים בדבר הפיצויים, שיעורם ותנאי תשלומם – יכריע בית הדין.

מקור מים
שנתדלדל

19. (א) נוכח נציב המים שמקור מים מתדלדל במידה שתפוקתו בהפקה סדירה אינה מספיקה לקיום הספקת כמות המים הרגילה ממנו, רשאי נציב המים, באישור שר החקלאות, לצוות על מפיק המים לצמצם את ההפקה מאותו מקור, או לצוות על ויסות ההפקה או על נקיטת אמצעי חירום אחרים להבטחת הספקת מים ככל שייראה לו בנסיבות הענין.

1 חוקי אי"י, כרך ב', פרק קל"ז, עמ' 1374.

(ב) אישורו של שר החקלאות לצו לפי סעיף קטן (א) יינתן אחרי התייעצות עם מועצת המים, וזולת אם היה לדעת השר צורך בפעולה מיידית; במקרה זה יובא הענין לידיעת מועצת המים, תוך זמן סביר לאחר מתן הצו.

(ג) לא קויים הצו תוך זמן סביר שנקבע בו, רשאי נציב המים, לאחר התראה בכתב, לעשות את הדרוש מצדו, ומשעשה כן – לגבות את ההוצאות הכרוכות בכך, ממי שהצו הופנה אליו.

מוביל מים בלתי מנוצל

20. נוכח נציב המים שמקור מים של ספק או של מפיק נתדלדל או שהשימוש במקור או במיתקנים שברשותם נפגם במידה שתפוקתו אינה מספקת לקיום הספקת כמות המים הרגילה מהם, רשאי הוא לחייב בעל קו-צינורות, תעלה או מיתקן אחר להוביל מים שאינם מנוצלים על ידיו, להוביל מים בשביל הספק או המפיק שנפגעו כאמור או בשביל צרכניו של הספק; באין הסכמה בין הצדדים על כמות המים, תנאי הובלתם והתשלומים הכרוכים בכך, ייקבעו אלה על ידי נציב המים.

סימן ב': נורמות וכללים לשימוש במים

קביעת נורמות וכללים

21. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, לקבוע נורמות לכמות המים, לאיכותם, למחירם, לתנאי הספקתם ולשימוש בהם במסגרת מטרת המים, וכן כללים לניצולם היעיל והחסכוני, ומשקבע כך – לא יספק אדם מים ולא ישתמש במים אלא בהתאם לנורמות ולכללים אלה.

מי שנפגעה זכותו על ידי נורמות וכללים

22. קביעת נורמות וכללים כאמור בסעיף 21 לא תשמש עילה לכל תביעת פיצויים, אולם צרכן שהשקיע השקעה במפעלו של ספק המספק לו מים בתמורה ועקב קביעה כאמור אין הוא רשאי עוד להשתמש באותה כמות מים שהיה זכאי לה לפי השקעתו במפעל, רשאי לקבל חזרה מהספק את החלק מהשקעותיו האמורות המתייחס לאותה כמות מים שאין הוא רשאי להשתמש בה עוד.

סימן ג': פיקוח על הפקה והספקה של מים

רשיון הפקה

23. לא יפיק אדם מים ממקור מים, בין לצריכה עצמית ובין להספקה לאחרים, ולא יספק מים, בין אם הפיקם ממקור מים ובין אם קיבלם מספק אחר – אלא על פי רשיון מאת נציב המים ובהתאם לתנאי הרשיון (להלן – רשיון הפקה).

פרטי הרשיון

24. רשיון הפקה יציין את כמות המים שבעל הרשיון רשאי להפיק ולספק בשעה, ביממה, בעונה, בשנה או בכל תקופה אחרת, ופרטים אחרים שנקבעו לכך בתקנות.

תנאים ברשיון

25. נציב המים רשאי לקבוע ברשיון הפקה כל תנאי הנראה לו דרוש להבטיח יעילות בהפקה, בהחסנה, בהובלה ובחלוקה של מים ולמנוע דלדולם של מקורות מים; והוא כשאינן הוראה אחרת בענין זה בתקנות.

הספקת מים קיימת

26. (א) מי שהפיק או סיפק מים ביום תחילתו של חוק זה או תוך שנה שקדמה לאותו יום, יתן לו נציב המים רשיון הפקה לאותה כמות מים שהפיק או סיפק לפני כן ובשביל אותם הצרכנים שסיפק להם מים.

(ב) בקשה לרשיון הפקה לפי סעיף זה תוגש לנציב המים תוך 90 יום מיום תחילתו של חוק זה, והוראות סימן זה לא יחולו על המבקש כל עוד לא ניתן לו הרשיון; לא יסרב נציב המים לקבל בקשה לפי סעיף זה גם אם הוגשה לאחר 90 יום, אם היו סיבות מיוחדות לאיחור.

27. (א) רשיון הפקה על כל תנאיו יירשם בפנקס המים וכן יירשמו צרכניו של ספק והתנאים שלפיהם מסופקים להם מים.
- (ב) כל צרכן רשאי לקבל, לפי דרישתו, העתק מהרישומים בפנקס המים הנוגעים לו בקשר להספקת המים על כל תנאיה.
- (ג) הוראות הסעיפים הקטנים (א) ו-(ב) לא יחולו על צרכנים של רשות מקומית, פרט לצרכנים המקבלים מים למטרות תעשייה או חקלאות או לשימושים אחרים ששר החקלאות יקבע בצו.
28. רשאי בעל רשיון הפקה להעבירו לוולתו ובלבד שיודיע על כך לנציב המים.
29. הכריז שר החקלאות על קציבת מים לפי סעיף 36, רשאי נציב המים לבטל רשיון הפקה, להגביל את הכמות שמותר להפיק או לספק על פיו או לשנותו, הכל בהתאם לקביעתו לפי סעיף 37.
30. נציב המים רשאי לבטל רשיון הפקה, להתלותו או לשנותו אם בעל הרשיון הפיק או סיפק מים בניגוד לאמור ברשיון או בחוק זה או בתקנות לפיו והמשיך לעשות כך לאחר שנציב המים התרה בו בכתב ונתן לו זמן סביר לתיקון המעוות.
31. (א) הרואה עצמו נפגע על ידי סירובו של נציב המים לתת רשיון הפקה, על ידי תנאים שנקבעו ברשיון הפקה או על ידי התלייתו, שינויו או ביטולו, רשאי לערור על כך לפני בית הדין תוך 21 יום מיום מסירת הודעה על החלטת נציב המים.
- (ב) הגשת ערר כדין מעכבת את ביטול הרשיון, התלייתו או שינויו.
32. (א) בית הדין המאשר החלטת נציב המים בדבר ביטולו של רשיון הפקה, רשאי לקבוע שהביטול לא ייכנס לתקפו אלא אם חזר בעל הרשיון, תוך תקופה שבית הדין קבע, והפיק או סיפק מים בניגוד לאמור ברשיון או בחוק זה או בתקנות לפיו, ובית הדין, לפי בקשת נציב המים פסק כך.
- (ב) ביטול רשיון הפקה יעמוד בתקפו במשך שנתיים מיום החלטת בית הדין, והרשיון יתחדש מאליו כחום המועד האמור זולת אם בית הדין האריך, לפי בקשת נציב המים, את תקופת הביטול לשנה נוספת.
33. (א) בוטל, הותלה או שונה רשיון הפקה לפי סעיף 30 וכתוצאה מכך נמנע מבעליו של מפעל להספקת מים לספק לצרכניו מלוא כמות המים שהיו מקבלים ממנו, רשאי שר החקלאות להורות לנציב המים שינהל את המפעל האמור בדרך ובתנאים שיקבע, עד שניתן רשיון הפקה חדש לבעל המפעל לגבי אותו המפעל, או שהמפעל הועבר על ידי בעליו לבעל רשיון הפקה אחר המקיים הספקת מים תקינה לצרכנים הנוגעים בדבר, או שהובטחה לצרכנים הספקת מים בדרך אחרת ובתנאים סבירים.
- (ב) הורה שר החקלאות לנציב המים לנהל מפעל מים בהתאם לסעיף קטן (א), רשאי נציב המים להעביר, בתנאים שקבע השר, את סמכויותיו לענין זה, כולן או מקצתן, לאדם אחר לרבות בעל המפעל.
- (ג) מי שמנהל מפעל מים בהתאם להוראות סעיף זה יראוהו כאילו נתמנה על ידי בית משפט כונס נכסים ומנהל.
34. נציב המים רשאי לצוות על בעל רשיון הפקה שישפק מים לאדם פלוני, במידה שהספקה זו לא תפגע פגיעה של ממש בסיפוק הצרכים של בעל הרשיון ושל צרכניו, ובלבד

העברה של רשיון הפקה

רשיון הפקה באזור קיבוצ

ביטולו ושינויו של רשיון הפקה

ערר

השהיית ביטול רשיון

המשך הספקה לאחר ביטול רשיון הפקה

חיוב לספק מים

שהוצאות השקעת היסוד לסידור ההספקה לא יחולו על בעל הרשיון; באין הסכמה בין הצדדים על כמות המים, מחירם וחנאי הספקתם – ייקבעו אלה על ידי נציב המים; הרואה עצמו נפגע על ידי החלטתו רשאי לערור עליה לפני בית הדין.

המשך הספקת מים
במקרים מיוחדים

35. (א) היתה קיימת ביום תחילתו של חוק זה חובה על פי הסכם העומד להסתיים תוך שנה לאחר אותו יום או על פי הוראות צו שעת-חירום (השימוש במים ואספקתם), תשי"ז–1957², ימשיך הספק – לפי דרישת הצרכן – לספק מים לאותה קרקע, באותם תנאי הספקה ולאותה מטרה כפי שעשה זאת ערב תחילת החוק, במשך שנה מיום תחילתו או מיום שהסתיים ההסכם, הכל לפי התאריך המאוחר יותר, ואם אותו חוזה היה לתקופה העולה על 5 שנים – במשך שנתיים מיום תחילת חוק זה.

(ב) ספק שבכוונתו להפסיק את הספקת המים לצרכן לאחר המועד האמור יודיע על כך לפחות שלושה חדשים מראש בהודעה בכתב לצרכן ולנציב המים.

(ג) נציב המים רשאי לצוות על המשך הספקת מים לאחר תום המועד ולקבוע תנאיה.

(ד) הרואה עצמו נפגע על ידי צו נציב המים או הסירוב לתיתו או התנאים הכלולים בו, רשאי לערור על כך לפני בית הדין, ולא יפסיק הספק המים לצרכן כל עוד לא החליט בית הדין בערר.

(ה) תנאי ההספקה לענין סעיף זה הם התנאים הנוגעים לכמות המים, לקרקע לה מסופקים המים, לנקודת ההספקה, למידת הלחץ, לזמני ההספקה ושיעוריה, לאיכות המים בשים לב לשימוש שלו הם מיועדים וכן התנאים הנוגעים למחיר המים ואופן תשלומם.

סימן ד': אזורי קיצוב

הכרזה על אזור
קיצוב

36. נוכח שר החקלאות כי מקורות המים באזור פלוני אינם מספיקים לקיום צריכת המים הקיימת, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם מועצת המים ועם ועדות האספקה, להכריז על האזור, ברשומות, כעל אזור שצריכת המים בו תהיה קצובה (להלן – אזור קיצוב).

סמכות להסדיר
שימוש במים
באזור קיצוב

37. (א) הכריז שר החקלאות על אזור קיצוב ונראה לו שאין אפשרות סבירה להבטיח לאזור הספקת מים שתספיק לקיום הצריכה שהיתה קיימת בו ערב ההכרזה, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם מועצת המים ועם ועדות האספקה, להסדיר את ההספקה והצריכה באזור הקיצוב על ידי תקנות הקובעות –

(1) כמויות צריכה מכסימליות, מידות לאיכות המים ותנאי הספקתם ורשאי הוא לדרג את הכמויות הקצובות, מידות האיכות ותנאי ההספקה לפי השימוש במים במסגרת מטרת מים פלובנית, לפי עונות השנה, לפי שעות היממה, לפי טיב הקרקע וסוגה ולפי נתונים, גיאוגרפיים, בריאותיים או אחרים;

(2) מטרות מים שהן, במקרה של מחסור במים, עדיפות על מטרות אחרות, והוא הדין לגבי שימושים שונים במסגרת מטרה פלובנית.

(ב) המגמה בתקנות לפי סעיף קטן (א) (1) תהיה – ככל שהמצב ההידרולוגי יאפשר זאת – שהפחתת כמויות המים תחול במידה יחסית על צרכני האזור הנוגעים בדבר ובשים לב לזכויות המים שהוכרו להם על ידי המוסדות המוסמכים לכך, בין שנוצלו זכויות אלה ובין שטרם נוצלו.

² ק"ת 703, תשי"ז, עמ' 1103; ק"ת 854, תשי"ט, עמ' 408.

38. ראה שר החקלאות להסדיר את הספקת המים וצריכתם באזור קיצוב, יכין הצעת הסדר מפורטת ויבנה העתק ממנה במשרדי נציב המים, במשרדי הרשויות המקומיות שתחומן נמצא, כולו או מקצתו, באזור הקיצוב, במשרדי ארגונים חקלאיים יציגים ובמשרדי ארגוני צרכנים, וכל אדם יהא רשאי לעיין בהצעה חנם ולקבל העתק ממנה תמורת תשלום שיקבע נציב המים; הודעה על הנחת הצעת הסדר תפורסם ברשומות, בעתונים יומיים, ובכל דרך אחרת שהורה עליה נציב המים.
39. כל המעוניין בקרקע או בנכסים אחרים העשויים להיפגע על ידי הצעת הסדר שהונחה כאמור, וכל צרכן מים באזור קיצוב שמחיר המים המסופקים לו עתיד להתייקר כתוצאה מן ההסדר, רשאי, תוך 60 יום מיום פרסום ההודעה על הנחת ההצעה, להגיש לנציב המים התנגדות מנומקת בכתב.
40. שר החקלאות לא יתקין תקנות לפי סעיף 37 אלא לאחר שניתנה לכל מתנגד הזדמנות להביא טענותיו לפני מועצת המים, או לפני ועדה מועדונית שתקבע לכך על ידי המועצה, ולאחר שעיין במסקנותיה של המועצה או הועדה להתנגדויות אלה.
41. הוראות הסעיפים 37–40 יחולו, בשינויים המחוייכים לפי הענין, גם על שינוי בהסדר של הספקה וצריכה.
42. נציב המים רשאי, אם ראה צורך לעשות כן לביצוען של הוראות על פי סימן זה –
 (1) לפתוח מובילי מים, לסגורם, להסדיר את זרימת המים בהם, להפעיל בארות ומיתקני מים הנמצאים בתחום אזור הקיצוב ולסגורם;
 (2) להורות שצרכן פלוני לא יקבל מים מהמקור שהיה מקבלם ממנו לפני כן אלא ממקור מים אחר, ובלבד שאיכות המים תהיה ראויה לשימוש לו הם מיועדים.
43. הרואה עצמו נפגע מפעולת נציב המים או מהוראותיו לפי סעיף 42, רשאי לערור לפני בית הדין, אין הערר מעכב את ביצוע הפעולות אלא אם בית הדין הורה כך.
44. (א) ספק או צרכן שערך הבארות או מיתקני המים שברשותו ירד עקב קציבת מים לפי סימן זה, ומי שנגרם לו נזק עקב הוראות נציב המים לפי סעיף 42 (2), זכאי לפיצויים מאוצר המדינה, זולת אם הוטלה הקציבה מחמת התדלדלות של מקורות המים באזור שנגרמה מניצולם הקיים.
 (ב) באין הסכמה בין הדורש פיצויים לבין נציב המים בדבר שיעור הפיצויים, צורתם ותנאי תשלומם יכריע בית הדין.
 (ג) שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, לקבוע כללים לחישוב הפיצויים לפי סעיף זה.

פרק שלישי : מפעלי מים

סימן א' : מפעלים ורשויות

45. מפעל מים לענין פרק זה הוא מפעל שמטרתו להפיק, לאגור, להוביל ולספק מים ושהוקם בהתאם לתכנית מפעל שאושרה לפי פרק זה, בין שהוא פועל בקנה מידה ארצי (להלן – המפעל הארצי) ובין בתחום מסויים של הארץ (להלן – מפעל אזורי).
46. שר החקלאות רשאי, באישור הממשלה, להסמיך תאגיד להיות רשות המים הארצית, ובלבד שרוב המניות המקנות כוח שליטה בו מוחזק בידי המדינה וההסתדרות הציונית העור-למית או מוסדותיה; ההסמכה טעונה אישור הכנסת. הודעה על ההסמכה תפורסם ברשומות.

47. (א) בתזכיר ההתאגדות של רשות המים הארצית ובתקנותיה ובתקנונה חובטת לשר החקלאות או למי שימנה לכך, זכות הכרעה בכל הנוגע להנהלה ולניהולה של רשות המים הארצית; להבטחת זכות זו רשאית חברה לשנות את תזכיר ההתאגדות שלה על אף האמור בכל דין אחר.
- (ב) זכות ההכרעה כאמור בסעיף קטן (א) אינה ניתנת לפגיעה על ידי שינוי התזכיר התקנות או התקנון של רשות המים הארצית.
- (ג) תזכיר ההתאגדות, התקנות של רשות המים הארצית ותקנונה יפורסמו ברשומות וכל שינוי בהם כדין טעון אישור הממשלה ופרסום ברשומות.
48. תפקידיה של רשות המים הארצית הם: להקים את המפעל הארצי, לנהלו, לספק מים ממנו ולהחזיקו במצב תקין, לשפרו, להרחיבו ולעשות כל פעולה אחרת הדרושה להספקת מים ממנו.
49. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, להסמיך תאגיד להיות רשות מים אזורית; השר רשאי להסמיך לכך, לאחר התייעצות עם שר הפנים, גם רשות מקומית או איגוד ערים; הודעה על ההסמכה תפורסם ברשומות.
50. תפקידיה של רשות מים אזורית הם: להקים מפעל אזורי, לנהלו, לספק מים ממנו, להחזיקו במצב תקין, להרחיבו ולעשות כל פעולה אחרת הדרושה להספקת מים ממנו.
51. שר החקלאות רשאי, במקום להסמיך לכך רשות מים אזורית, להסמיך את רשות המים הארצית למלא תפקידיה של רשות מים אזורית לגבי מפעל מים אזורי פלוני.
52. רשות מים לא תחילל בכיצוע תפקידיה לגבי מפעל מים פלוני, אלא לאחר ששר החקלאות הרשה אותה לכך בהודעה ברשומות.
53. הרשאת ביצוע לפי סעיף 52 לא תינתן אלא אם נוכח שר החקלאות שהכספים הדרושים לביצוע מפעל המים, לרבות סכומי הפיצויים שיש לשלם לפי פרק זה, נמצאים בידי רשות המים או שיש סיכויים סבירים, לדעתו, שיהיו בידיה בזמן הדרוש, ורשאי השר להתנות את ההרשאה במתן ערובה להבטחת תשלום הפיצויים האמורים, בצורה ובסכום שיקבע.
54. רשות מים לא תוציא סדרת איגרות חוב ולא תקבל הלוואה לתקופה של יותר משלוש שנים, אלא באישור שר החקלאות; אין הוראה זו גורעת מהוראות כל חיקוק אחר.
55. רשות מים היא גוף מבוקר כמשמעותו בחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב]³.
56. נציב המים, או מי שהרשהו לכך בכתב, רשאי להיות נוכח בכל אסיפה כללית של רשות מים ובכל ישיבה של הנהלתה ושל מוסדותיה.
57. רשות מים תגיש לשר החקלאות, אחת לשנה, דין וחשבון על פעולותיה ותתן בכל עת לו או לנציב המים, כל ידיעה שידרוש בקשר לפעולותיה.
58. שר החקלאות יגיש לכנסת, אחת לשנה, דין וחשבון על פעולותיהן של רשויות המים.

³ ס"ח 248, תשי"ח, עמ' 92.

59. ניהלה רשות מים אזורית, שאיננה בבעלות המדינה, מפעל מים בניגוד להוראות חוק זה, לרבות תקנות על פיו ותכנית המפעל, רשאי שר החקלאות, לאחר שהתרה בה בכתב, לנקוט בצעדים הכאים, כולם או מקצתם:

- (1) לעשות כל הדרוש תיקון, ומשעשה כן לגבות מרשות המים את ההוצאות הכרוכות בכך;
- (2) לצוות על העברת מפעל המים לידי רשות מים אחרת, או – באישור שר הפנים – לידי רשות מקומית, או לידי המדינה;
- (3) לבטל את ההסמכה להיות רשות מים, ומשעשה כן רשאי הוא להורות לנציב המים שינהל את מפעל המים בדרך וכתנאים שיקבע, עד שיועבר המפעל לידי רשות מים אחרת, לידי רשות מקומית או לידי המדינה, או עד שתבוטל תכנית המפעל והמפעל יועבר לידי ספק מים שיספק ממנו מים לכל הצרכנים שקיבלו אספקתם מרשות המים האמורה.

60. שר החקלאות רשאי, באישור הממשלה, להשתמש בסמכויותיו לפי סעיף 59 גם לגבי רשות המים הארצית.

סייג לגבי רשות
המים הארצית

61. הרואה עצמו נפגע על ידי העברת מפעל מים או על ידי ביטול הסמכה לפי סעיף 59 רשאי לערור על כך לפני בית הדין.

ערר

סימן ב': תכנון מפעלי מים

62. תכנית למפעל מים (בחוק זה – תכנית מפעל) חפרט בין השאר:

תכנית מפעל

- (1) תפקיד המפעל;
- (2) שטח פעולתו של המפעל;
- (3) העבודות הדרושות להקמת המפעל וניהולו;
- (4) אומדן ההשקעות ודרך מימון;
- (5) המקרקעין המיועדים לתפיסה צמיתה;
- (6) המקרקעין שבהם יונחו צינורות או ייעשו פעולות, בלי שתידרש תפיסתם לצמיתות;
- (7) רצועות הקרקע שבהן יהיו בניה ונטיעה מוגבלות לפי האמור בסעיפים 84 ו-85;
- (8) סקר משקי כלכלי על המפעל.

לתכנית יצורפו תשריטים של שטח פעולתו של מפעל ושל שטח תכנית המפעל.

63. הצעת תכנית מפעל תוגש תחילה לוועדת התכנון שהוקמה לפי סעיף 133 לשם בדיקה מבחינה טכנית, כלכלית ומשקית ולשם התאמה של תכנית מפעל אזורי לתכנית המפעל הארצי.

בדיקת הצעת
תכנית

64. ועדת התכנון רשאית לדרוש עריכת מדידות, חפירות, קדיחות ופעולות סבירות אחרות העשויות לעזור בבדיקת התכנית; דרישה כזאת, מאושרת על ידי שר החקלאות, תשמר הרשאה לנציב המים או למי שנציב המים הרשהו לכך בכתב, להיכנס לכל מקום ולעשות כל דבר הדרוש בקשר לפעולות המפורטות בדרישה.

סמכויות לבדיקת
תכנית

65. המליצה ועדת התכנון על הצעת התכנית, תפורסם ההצעה בצורה ובמקומות שיוורה נציב המים, והודעה על כך תפורסם ברשומות ובעתונים יומיים.

פרסום הצעת
תכנית

66. כל המעוניין, הן בתור בעל והן בדרך אחרת, בקרקע, בבנין או בנכסים אחרים העשויים להיפגע על ידי תכנית שהצעתה פורסמה, רשאי להגיש התנגדות לועדת התכנון תוך 60 יום מיום פרסום ההודעה לפי סעיף 65 או תוך תקופה ארוכה יותר שקבע נציב המים באותה הודעה.
67. (א) כעבור התקופה האמורה בסעיף 66 תובא הצעת התכנית, עם מסקנות ועדת התכנון להתנגדויות שהוגשו ועם הערותיהם של יוזמי התכנית ושל נציב המים, לאישור שר החקלאות.
- (ב) שר החקלאות, לאחר התייעצות עם מועצת המים, רשאי לאשר את התכנית, בשינויים או בלי שינויים, או להדחותה.
- (ג) שר החקלאות לא ידחה התנגדות אלא לאחר שדנו בה לפניו או לפני מועצת המים, או לפני ועדה שנתמנתה לכך על ידי המועצה.
68. (א) לא יאשר שר החקלאות תכנית מפעל לפני שהביא אותה לפני הועדה המחוזית לבניה ולתכנון עיר במחוז שבו נמצא שטח פעולתו של המפעל, והועדה רשאית לאשר את התכנית, על אף האמור בפקודת בנין ערים, 1936⁴, בדבר דרכי אישור תכנית בנין עיר.
- (ב) לא תסרב הועדה האמורה לאשר את התכנית אלא מאותם טעמים שמכוחם היא רשאית לסרב לאשר תכנית בנין עיר לפי פקודת בנין ערים, 1936.
- (ג) לא אישרה הועדה את התכנית, רשאי שר החקלאות להביא את התכנית לפני הממשלה והיא רשאית לאשרה, בשינויים או בלי שינויים, או להדחותה.
69. כוחה של תכנית מפעל שאושרה לפי חוק זה יפה מכוחה של כל תכנית לבנין עיר.
70. היה ביצועה של תכנית מפעל פוגע במקום קדוש כמשמעותו בדבר המלך במועצה על א"י (המקומות הקדושים), 1924⁵, או במקום פולחן דתי, לא יאשר אותה שר החקלאות אלא בהסכמת שר הדתות.
- בסעיף זה – "מקום פולחן דתי" – לרבות בית קברות.
71. היה ביצועה של תכנית מפעל פוגע באתר היסטורי כמשמעותו בפקודת העתיקות⁶, לא יאשר אותה שר החקלאות אלא בהסכמת שר החינוך והתרבות.
72. (א) הודעה על אישורה של תכנית מפעל או על הַדְחָתָהּ תפורסם ברשומות, ותחילת התכנית ביום פרסום ההודעה על אישורה או ביום מאוחר יותר שנקבע באותה הודעה; פרסומה של תכנית שאושרה יהיה בדרך שנקבעה בסעיף 65.
- (ב) העתק של תכנית מפעל שאושרה יונח, ביחד עם תכנית לבנין עיר, במשרדי הועדה המקומית לבנין עיר שבתחומה נמצא שטח פעולתו של המפעל.
73. הוראות הסעיפים 62 עד 72 יחולו גם על שינויים בתכנית מפעל, אולם אם אין בשינוי משום פגיעה בזכויות, רשאי נציב המים לפטור מפרסום לפי סעיף 65.
74. (א) מי שמנהל מפעל להספקת מים שהוקם לפני תחילתו של חוק זה, רשאי לבקש אישור המפעל כמפעל מים לענין פרק זה.
- (ב) הבקשה תובא תחילה לפני ועדת התכנון לשם בדיקה מבחינת טכנית, כלכלית ומשקית ומבחינת התאמתה לתכנית המפעל הארצי.

⁴ ע"ר 1936, תוס' I מס' 589, עמ' 157.

⁵ חוקי א"י, כרך ג', עמ' 2805.

⁶ חוקי א"י, כרך א', פרק ה', עמ' 24.

(ג) המליצה ועדת התכנון על אישור מפעל, רשאי שר החקלאות, לאחר התייעצות עם מועצת המים ולאחר שמיעת דעתם של נציגי צרכני המפעל, לאשר את המפעל כמפעל מים או לסרב לאשרו.

(ד) לא יסרב שר החקלאות לאשר מפעל אלא לאחר שניתנה למבקש הזדמנות להשמיע טענותיו לפניו או לפני מי שהשר הרשה לכך בכחה.

(ה) היו באזור כמה מפעלים להספקת מים שכל אחד היה לדעת שר החקלאות ראוי לאישור לפי חוק זה, לא יאשר השר אחד מהם אלא לאחר שנתן להם זמן סביר להתאחד למפעל אחד או לבוא לידי הסכם אחר ביניהם.

(ו) הודעה על אישור מפעל לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

75. ספק הרואה עצמו נפגע על ידי אישור מפעל לפי סעיף 74 רשאי לערור על כך לפני בית הדין.

ערר

76. הוראות הסעיפים 74 ו-75 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על מפעל להספקת מים שהוחל בהקמתו לפני יום תחילת חוק זה אך לא הושלם לפני אותו יום.

מפעלים שהוחל בהקמתם

סימן ג': הקמת מפעלי מים

77. (א) לשם ביצוע תכנית מפעל שאושרה כדין רשאית רשות המים או מי שהורשה לכך בכתב על ידיה בין השאר:

סמכויות לביצוע של מפעל מים ולניהולו

(1) להיכנס לכל מקום, לקדוח, לחפור ולהניח צינורות, להקים או לסלק מבנים, סכרים ומיתקנים, ולסלק נטיעות וגידולים, הכל בהתאם לתכנית המפעל ובמידה שהדבר דרוש לביצועה;

(2) לתפוס את המקרקעין המיועדים, בהתאם לתכנית המפעל, לתפיסה צמיתה ולמנוע את הגישה אליהם;

(3) לתפוס, באישור שר החקלאות, את מקורות המים המיועדים למפעל או לדרוש מאלה המפיקים מהם מים לספק לרשות המים או לצרכניה, בתנאי הספקה סבירים את מלוא כמות המים שהם מפיקים או חלק ממנה, הכל בהתאם לתכנית מפעל שאושרה; ובלבד שכתוצאה מפעולות רשות המים לפי פסקה זו לא תוקטן כמות המים שמפיק המים וצרכניו זכאים לקבלה בהתאם לרשיון הפקה שניתן לפי סעיף 26.

(ב) הוקם מפעל מים לפי תכנית מפעל שאושרה, רשאית רשות המים, או מי שהורשה לכך בכתב על ידיה, להיכנס לכל מקום ולעשות כל עבודה הדרושה לניהולו היעיל של המפעל.

78. היתה פעולה מהפעולות המנויות בסעיף 77 טעונה היתר, רשיון או פטור על פי כל חיקוק, לרבות חוק עזר שניתן לפיו, רשאים שר החקלאות, יחד עם השר הממונה על ביצועו של אותו חיקוק, לתת את ההיתר, הרשיון או הפטור; אין הוראה זו גורעת מהוראה אחרת בחיקוק.

סמכות לתת היתרים

79. (א) מבנים ומקרקעין אחרים המיועדים לפי תכנית המפעל לתפיסה צמיתה, רשאית רשות המים לדרוש את פיגויים, לאחר מתן הודעה מראש של 90 יום לפחות למחזיקים בהם.

פיגוי מקרקעין שנועדו לתפיסה צמיתה

(ב) לענין סעיף זה כוחה של תכנית מפעל שאושרה ככוח פסק דין פינוי של בית משפט שאין עליו ערעור עוד, ומותר להוציא לפועל על ידי משרד ההוצאה לפועל של בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצאים המכנים או המקרקעין;

ואולם –

(1) אם היה המכנה דירה כמשמעותה בחוק הגנת הדייר, תשט"ו–1955, והמחזיק בה היה מוגן מפני פינוי מכוח החוק הוא או שהיה בעליו של המכנה, לא יפונה אלא לאחר שהועמד לרשותו דיור חלוף או שולמו לו פיצויים כדי השגת דיור חלוף, הכל להנחת דעתו של יושב ראש משרד ההוצאה לפועל;

(2) אם היה המכנה משמש מקום לעסק שעליו עיקר פרנסתו של המחזיק, לא יפונה אלא לאחר רשות המים הציעה לו פיצויים נאותים; באין הסכמה בין המחזיק לבין רשות המים על גובה הפיצויים, צורתם ותנאי נתינתם, יכריע בית הדין ולא יפונה המחזיק אלא לאחר שבית הדין קבע את מועד הפינוי, אם לאלתר ואם תוך מתן ארכה; קבע בית הדין פינוי לאלתר, יביא זאת בחשבון בקביעת הפיצויים.

רכישת מקרקעין 80. מקרקעין המיועדים לפי תכנית המפעל לתפיסה צמיתה, רשאית רשות המים, מבלי לפגוע בזכות לפיצויים לפי סימן ד' לפרק זה, לרכושם או לחכרם מיד כשהם חפשיים מכל שעבוד, עיקול או זכות אחרת בהם, והמקרקעין או זכות החכירה יירשמו על שם המדינה על סמך אישור לכך מאת שר החקלאות.

גישה חלופה סבירה 81. היתה תכנית המפעל או ביצועה מונע מבעל מקרקעין את הגישה אליהם, חייבת רשות המים להתקין לו במועד סביר על חשבונה היא דרך גישה חפשית סבירה לאותם מקרקעין, ולשם כך רשאית היא להכניס הוראות מתאימות לתכנית המפעל ולהשתמש בכל הסמכויות שיש לה לביצועה.

הטפחת מים חלופה 82. על פי דרישת ישוב שבשטח פעולתו של מפעל המים אשר תושביו אינם יכולים עוד, עקב הקמת המפעל, לקבל מים לשתייה ולהשקאת בעלי חיים במקומות שהיו נוהגים לקבלם לפני הקמת המפעל, תאפשר רשות המים לתושבים לקבל מים למטרות אלה בתנאים ובמקומות ולפי תכנית, שקבע נציב המים.

ביצוע עבודות זמניות 83. (א) עשתה רשות המים במקרקעין שאינם מיועדים לתפיסה צמיתה, עבודת חפירה או כל פעולה אחרת בתחום סמכויותיה, תחזיר את המקרקעין בהקדם ולא יאוחר משהו חדשים לאחר גמר הפעולה, לאותו מצב, ככל האפשר, שבו היו לפני כן.

(ב) לא קיימה רשות המים את המוטל עליה לפי סעיף קטן (א), רשאי בעל המקרקעין או המחזיק בהם כדין, לאחר שהתרה ברשות המים בכתב, לעשות זאת ולגבות הוצאותיו מרשות המים.

הגבלות בניה ובטיעה בתחום קו המים ולצדדיה 84. (א) משני צדדי קו המים, במרחק שייקבע בתכנית מפעל, יהיו הקמתם והגדלתם של בנינים ומיתקנים, ובטיעתם של מטעים ועונות היתר מנציב המים.

(ב) "קו מים", לענין סימן זה – קו צינורות, תעלה או מיתקן אחר להובלת מים, לויסתם, לאגירתם או למדידתם שהותקנו או שעומדים להיות מותקנים בהתאם לתכנית מפעל שאושרה, ואם עובר המיתקן ברצועת קרקע המיועדת לפי התכנית לתפיסה צמיתה – מלוא הרצועה הזאת.

85. משנתפרסמה הודעה על הצעת תכנית כאמור בסעיף 65, יהיו הקמתם והגדלתם של מבנים ומיתקנים ונטיעתם של מטעים במקרקעין המיועדים לפי התכנית לתפיסה צמיתה והמפורטים בה במפורש לענין זה, וכן בתחום קר המים כאמור בסעיף 84, טעונות היתר מנציב המים, כל עוד לא הודחתה התכנית או לא הוצאו המקרקעין מן התכנית עקב שינויים בה, אך לא יותר משנתיים מיום פרסום ההודעה האמורה; ולגבי מקרקעין שנתווספו על ידי שינוי תכנית לפי סעיף 73 – לא יותר משנה מיום פרסום ההודעה.

סייג לסירוב
נציב המים

86. לא יסרב נציב המים לתת היתר לפי הסעיפים 84 או 85 אלא אם עלולים הבנינים, המיתקנים או המטעים לסכן את קר המים או להפריע לשימוש בו או לגישה אליו.

פטור ממסים
ותשלומים אחרים

87. הוגבלו זכויות של פלוני בקרקע מכוח הסעיפים 84 או 85, יפטור אותו שר האוצר מתשלום כל מס המגיע מאותה קרקע לאוצר המדינה, ורשות מקומית תפטור אותו כאמור מתשלום כל ארנונה, מס או תשלום חובה אחר המגיע לה, והכל במידה שהדבר נוגע לשטח הקרקע ולתקופת ההגבלות ובשים לב לקיפוח ההגאה בקרקע מכוח ההגבלות האמורות; סעיף זה אינו גורע מהוראות כל חיקוק אחר.

בניה ונטיעה
שלא בהיתר

88. בנינים ומיתקנים שהוקמו או שהוחל בהקמתם ומטעים שניטעו או שהוחל בנטיעתם, בלי היתר או שלא לפיו, רשאי נציב המים, לאחר שהתרה בכתב בבעליהם או במחזיקים בהם, לסלקם או להרסם ולגבות את ההוצאות הכרוכות בכך ממי שהקימם או נטעם.

ערר

89. הרואה עצמו נפגע על ידי סירובו של נציב המים לתת היתר, לפי סעיף 84 או 85 ומי שעשוי להיפגע על ידי סילוקם או הריסתם של בנינים, מיתקנים או מטעים לפי סעיף 88, רשאי לערור על כך לפני בית הדין; אין הערר מעכב את ביצוע הסילוק או ההריסה אלא אם הורה בית הדין לעכבם.

סימן ד': פיצויים

90. אלה זכאים לפיצויים מרשות המים:

פיצויים עקב
הקמת מפעל

- (1) הבעלים והחוכרים של מקרקעין, שנתפסו לצמיתות על ידי רשות המים וכן מי שהיה לו במקרקעין אלה ערב התפיסה שעבוד, עיקול או זכות אחרת;
- (2) מי שנגרם לו נזק על ידי פעולה להקמת מפעל המים או לניהולו או על ידי ליקויים או קלקולים במיתקני המפעל;
- (3) מי שנגרם לו נזק אחר על ידי שלילת ההגאה במקרקעין או על ידי הפחתת ערכם כתוצאה מהקמת המפעל;
- (4) מי שנגרם לו נזק על ידי שלילתו של מקור מים שפרנסתו היתה עליו או על ידי ניתוקו ממקור מים שממנו היה מקבל מים, או כתוצאה מהחלפת מקור המים.

פיצויים בעין

91. הפיצויים ינתנו בכסף או על ידי העמדת מקרקעין חלופים לרשות הזכאי או על ידי הקמת מבנים או מיתקנים או על ידי סילוק פגיעות או בדרך סבירה אחרת, הכל במידה שהדבר עשוי לשמש פיצוי מתאים לניזוק.

סייג לפיצויים

92. בחישוב הפיצויים לפי סימן זה לא יובאו בחשבון בנינים, מיתקנים או מטעים שנתווספו למקרקעין עקב הפרת איסור בניה או נטיעה לפי סעיפים 84 או 85.

כללים לחישוב
הפיצויים

93. (א) תוך שנתיים מתחילת חוק זה ייקבעו על ידי שר החקלאות, לאחר התייעצות במועצת המים ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, כללים לחישוב הפיצויים לפי סימן זה, לרבות הפיצוי בעין בשל הפקעת מקרקעין ותפיסתם.

(ב) כל עוד לא נקבעו כללים כאמור, יחולו על הפקעת מקרקעין ותפיסתם הכללים לחישוב הפיצויים הקבועים בפקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943⁸; לענין סעיף 12 לאותה פקודה יראו את מועד פרסום תכנית המפעל לפי סעיף 65 כמועד פרסום הודעה בדבר הכוונה לרכוש חזקה במקרקעין.

94. באין הסכמה בין רשות המים ובין התובע פיצויים בדבר מתן הפיצויים, שיעורם, צורתם ותנאי נתינתם, יכריע בית הדין. אולם אין לפנות לבית הדין אלא לאחר שהענין הובא תחילה לפני נציב המים ולא עלה בידו, תוך שלושה חדשים מהיום שהענין הובא לפניו, להביא את הצדדים לידי הסכמה. הוראות סעיף זה יחולו גם על תנאי החכירה בהתאם לסעיף 80.

95. רשות מים רשאית לא להיענות לתביעת פיצויים לפי סימן זה, פרט לפיצויים הנובעים מתפיסה צמיתה של מקרקעין, אם לא הוגשה התביעה תוך חמש שנים לאחר שנולדה עילת התביעה או לאחר שאושרה תכנית המפעל, הכל לפי התאריך המאוחר יותר, והתובע לא הראה טעם סביר לאיחור.

סימן ה': הספקת מים על ידי רשות מים

96. רשות מים חייבת לספק מים בעצמה או על ידי ספקים אחרים, לכל הצרכנים שבשטח פעולתו של מפעל המים.

97. (א) רשות מים רשאית, בהיתר מאת נציב המים, לספק מים, בעצמה או על ידי ספקים אחרים, לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים, לצרכנים שמחוץ לשטח פעולתו של מפעל המים, והיא חייבת לעשות כן על פי צו מנציב המים; כמות המים, מחירם, תנאי הספקתם ומשך תקופת ההספקה ייקבעו בהיתר או בצו.

(ב) הספקת מים לצרכנים בודדים מחוץ לשטח פעולתו של מפעל המים לתקופה של יותר משלוש שנים כשהכמות המסופקת קטנה מ-10% מהספק המפעל, טעונה אישור שר החקלאות, שיינתן לאחר התייעצות עם מועצת המים ולאחר שמיעת רשויות המים הנוגעות בדבר; ניתן אישור כאמור חייבת הרשות או ספק מספקיה לספק מים לצרכנים הכלולים באישור ובהתאם לתנאיו.

98. הרואה עצמו נפגע על ידי היתר, צו או אישור לפי סעיף 97, רשאי לערור על כך לפני בית הדין.

99. הספקת מים מחוץ לשטח פעולתו של המפעל לתקופה של יותר משלוש שנים לצרכנים הנמצאים בשטח רצוף, כשהכמות המסופקת עולה על 10% מהספק המפעל, דינה כדין שינוי במפעל כמשמעותו בסעיף 73.

100. רשות מים רשאית, באישור נציב המים, ובכפוף להוראות כל חיקוק אחר, לקבוע הוראות כלליות בדברים אלה:

- (1) מדידת כמות המים שרשות המים תספק לצרכניה;
- (2) תנאים טכניים הקשורים בהספקת המים;
- (3) אמצעים שהצרכנים יהיו חייבים לנקוט בהם כדי להבטיח שימוש יעיל וחסכוני במים שיסופקו להם וכדי למנוע בזבז מים או זיהומם;
- (4) סדרי הגביה של דמי המים.

8 ע"ר 1043, חוס' 1 מס' 1305, עמ' 32.

101. לא יאשר נציב המים את ההוראות הכלליות לפי סעיף 100 לפני שנתן לבוגעים בדבר הזדמנות להשמיע טענות והצעות בדרך שנקבעה בתקנות.	התנגדות להוראות כלליות
102. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, לקבוע בתקנות את המקרים והתנאים שבהם רשות מים תהיה רשאית להפסיק זמנית או לצמצם זמנית את הספקת המים לצרכניה.	תקנות בדבר הפסקת הספקת מים
103. הוראות כלליות לפי סעיף 100 ותקנות לפי סעיף 102 יפורסמו בדרך שיקבע שר החקלאות, ותקפן מיום הפרסום או מיום מאוחר יותר, והודעה על כך תפורסם ברשומות.	פרסום ותחילת תוקף

סימן ו': העברת מפעלי מים

104. רשות מים רשאית לבוא לידי הסכם עם רשות מים אחרת או רשות מקומית בדבר העברת מפעל מים מזו לזו, וכן בדבר איחודם של שני מפעלים או יותר. ההסכם טעון אישור שר החקלאות, ואם היתה רשות מקומית צד להסכם, גם אישור שר הפנים.	העברת מפעלים מרשות לרשות
105. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים ובאישור הממשלה, לבוא בשם המדינה לידי הסכם עם רשות מים אזורית או רשות מקומית בדבר העברת מפעל מים אזורי לידי המדינה.	העברת מפעל לידי המדינה
106. הסכמים שנערכו לפי סעיפים 104 ו-105 טעונים אישור בית המשפט המחוזי שבתחום שיפורטו נמצא שטח פעולתו של מפעל המים. בית המשפט יבדוק תחילה אם העברת המפעל עלולה לפגוע בזכויותיהם של חברים, צרכנים או נושים, ויהיה רשאי לקבוע תנאים שייראו לו להגנתן של זכויות אלה.	אישור הסכמים על ידי בית משפט
107. הודעה על הסכם מאושר כאמור בסעיפים 104 ו-105 תפורסם ברשומות על ידי נציב המים, ותחילת תקפה של ההעברה תהיה בתום 60 יום מיום הפרסום או מיום מאוחר יותר שנקבע בהודעה.	פרסום ותחילת תוקף
108. העברתו של מפעל מים לפי סימן זה מעבירה לידי הנעבר את כל הנכסים, הזכויות, החובות והחייבים שהיו למעביר בקשר למפעל הגדון, אולם במידה וזכויותיהם של חברים, נושים או צרכנים של המפעל הובטחו בדרך שונה, אפשר להתנות אחרת בהסכם.	כוחה של העברה

פרק רביעי: דמי מים

סימן א': פיקוח על דמי מים

109. "דמי מים", לענין פרק זה הם: מחיר המים וכל תמורה אחרת בקשר להספקת מים.	הגדרה
110. מי שמספק מים – בין לצרכן ובין לספק אחר – חייב למסור לנציב המים, לפי דרישתו, פרטים מלאים על דמי המים עבור המים שהוא מספק, ודרך חישובם.	מתן ידיעות
111. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, לקבוע כללים לחישוב דמי מים. כללים אלה יתבססו על הוצאות הממשיות בקשר להפקת המים והספקתם, כולל ריבית, בלאי והוצאות אחרות.	כללים לחישוב דמי המים
112. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, לקבוע תעריפים לדמי מים, בדרך כלל או לגבי אזור פלוני או לגבי סוג ספקים פלוני, ורשאי הוא לדרג את דמי המים לפי מטרת המים, לפי השימושים במים, למעט שימושים בחקלאות, לפי עונות השנה או שעות	קביעת תעריפים לדמי מים ודירוגם

היממה, לפי נתונים גיאוגרפיים, טופוגרפיים או לפי נתונים אחרים – הכל בשים לב למשקיותם של מפעלי המים שעליהם יהולו התעריפים ובשים לב ליכולת התשלום של צרכני המים במטרה פלונית ולתצרוכת המים לאותה מטרה.

113. (א) לפני ששר החקלאות יקבע תעריף לדמי מים, יתן לספקים ולצרכנים שעליהם הוא יחול, הזדמנות להשמיע טענות והצעות בדרך שנקבעה בתקנות.

(ב) לא יקבע שר החקלאות תעריף למים המסופקים לרשות מקומית אלא לאחר התייעצות עם שר הפנים, ולא יקבע תעריף למים המסופקים על ידי רשות מקומית, אלא בהסכמת שר הפנים.

114. (א) קבע שר החקלאות תעריף לדמי מים לא יספק ספק מים אלא בהתאם לתעריף שנקבע.

(ב) מי ששילם לספק דמי מים למעלה מן הקבוע בתעריף רשאי, תוך שנה מיום התשלום, לדרוש החזרת העודף או לנכותו מן המגיע ממנו לספק, על אף האמור בכל הסכם.

(ג) נעשה הסכם בין ספק לצרכן לפני קביעת תעריף על תשלום דמי מים למטה מן הקבוע בתעריף, רשאי הספק לשנות את ההסכם בהתאם לתעריף.

115. כללים לפי סעיף 111 ותעריפים לפי סעיף 112 יפורסמו ברשומות ובכל דרך נוספת שהורה עליה שר החקלאות, ותחילת תקפם ביום פרסומם ברשומות או ביום מאוחר יותר שקבע שר החקלאות.

סימן ב': קרן איזון לדמי מים

116. (א) תהיה קרן איזון לדמי מים שמטרתה להקטין את ההפרשים בין דמי המים באזורי הארץ השונים, ולא תשמש לכל מטרה אחרת (להלן – קרן איזון).

(ב) קרן האיזון תהיה תאגיד ותתנהל על ידי נציב המים.

117. אמצעי קרן האיזון יבואו מהיטלי איזון לפי סעיף 118, ומתקבולים ממקורות אחרים ובלבד שלא יותר מעשרים אחוזים מכל הכנסותיה יבואו מהיטלים על מים המשמשים לייצור חקלאי ותעשייתי ומהנחות המוענקות למים אלה.

118. (א) שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע אזורים וסוגי מפעלי מים שבהם יחול על הספקים ועל המפיקים תשלום לקרן האיזון (להלן – היטל איזון), מתושב לפי יחידות של כמות המים המסופקת ורשאי הוא לדרג את היטל האיזון לפי מטרות המים והשימושים בהם, לפי מכלול תנאי הייצור הקובעים את כמות המים הנחוצה ליצירת מוצר פלוני, לפי נתונים גיאוגרפיים וטופוגרפיים, ובהתחשב עם מחיר המים לצרכן.

(ב) לפני שיתאשר היטל איזון כדיון, תינתן לספקים, למפיקים ולצרכנים שבאזורים או בסוגי מפעלים שעליהם יחול היטל, הזדמנות להשמיע טענות והצעות בדרך שנקבעה בתקנות.

(ג) הודעה על היטל איזון תפורסם ברשומות ותקפו מיום הפרסום או מתאריך מאוחר יותר שנקבע באותה הודעה.

119. (א) מי שנדרש לשלם היטל איזון רשאי לערור על החיוב לפני בית הדין תוך ששים יום מיום שנמסרה לו הודעה על כך.

(ב) הערר אינו מעכב את גביית התשלום בהתאם לדרישה, אלא אם הורה בית הדין לעכבה.

120. ספק שהוטל עליו היטל איזון רשאי לגבות מצרכן, יחד עם דמי המים לכל יחידת מים המסופקת לו, סכום השווה להיטל האיזון העולה בחלקה של אותה יחידה. העברת היטל איזון על צרכן
121. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, לקבוע אזורים וסוגי מפעלי מים שבהם הספקים והמפיקים זכאים לקבל הענקות מתוך קרן האיזון לשם הוזלת מחיר המים לצרכן (להלן – הענקות); חישובן, דירוגן ופרסומן של ההענקות יהיו, בשינויים המחוייבים, כאמור בסעיף 118. הענקות להחלת מים
122. ספק שקיבל הענקה מקרן האיזון חייב לנכות מדמי המים שהוא גובה מצרכן סכום השווה להענקה העולה בחלקה של כל יחידת מים המסופקת לצרכן. ניכוי מדמי המים
123. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, ליצור מכספי קרן האיזון עתודות לאיזון רב-שנתי של דמי מים, ובלבד שלא יופרש למטרה זו סכום העולה על עשרה אחוזים מהכנסות קרן האיזון בכל שנת תקציב, ולא יעלה סך כל סכומי העתודות האמורות על חמישים אחוז מהכנסת קרן האיזון בשנת התקציב הקודמת. עתודות לאיזון
124. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, להתקין תקנות בדבר ניהול קרן האיזון ותקציבה ובדבר דרכי הגביה של היטל האיזון ומועדי תשלומו לקרן האיזון. תקנות הקרן
- פרק חמישי : ארגון**
- סימן א' : מועצת המים וגופים אחרים**
125. הממשלה תמנה מועצה ארצית שתייעץ לשר החקלאות בשאלות של מדיניות מים ותמלא את התפקידים שנועדו לה לפי חוק זה (בחוק זה – מועצת המים); הודעה על מינוי המועצה, על הרכבה ועל כל שינוי בה תפורסם ברשומות. מועצת המים
126. (א) מועצת המים תהיה של לא פחות מ-27 ולא יותר מ-36 חברים, ובהם שר החקלאות שיהיה יושב ראש המועצה, נציג המים שיהיה סגן יושב ראש המועצה, נציגי ציבור, נציגי ממשלה ונציג ההסתדרות הציונית העולמית ומוסדותיה. הרכב מועצת המים
- (ב) מספרם של נציגי הציבור במועצת המים יהיה לא פחות משני שלישים מחברי המועצה ומספרם של נציגי הממשלה עם נציגי ההסתדרות הציונית העולמית לא יעלה על שליש מחברי המועצה.
- (ג) בין נציגי הציבור יהיו נציגי צרכנים שיתמנו בשים לב להיקף הצריכה למטרות המים השונות, ונציגי ספקים, ובלבד שמספר נציגי הצרכנים לא יהיה פחות ממחצית כל חברי המועצה.
127. (א) חבר מועצת המים, פרט לשר החקלאות ולנציג המים, יתמנה לתקופה של שלוש שנים ויכהן עד שימונה חבר תחתיו ואפשר לחזור ולמנותו. כהונת החברים
- (ב) פעולה של מועצת המים או של ועדה מועדונית לא תיפסל מחמת זאת בלבד שבשעת הפעולה היה מקומו של חבר מחבריה פנוי מכל סיבה שהיא.
128. (א) שר החקלאות יכנס את מועצת המים לפי הצורך או לפי דרישתם של שלישי מחבריה אך לפחות אחת לחדשיים, ובשנה הראשונה לשתיים עשרה ישיבות, לפחות. כינוסי המועצה
- (ב) שר החקלאות יקבע את סדר היום של ישיבות המועצה, פרט לישיבות שיכנס לפי דרישת חבריה.

129. מועצת המים תקבע בעצמה את סדרי העבודה שלה ושל ועדותיה, לרבות המנין החוקי בישיבותיהן, במידה שהדבר לא נקבע בתקנות; תקנות לפי סעיף זה יותקנו לאחר התייעצות עם מועצת המים.

130. (א) מועצת המים רשאית לבחור מתוכה ועדות ולאצול להן מסמכיותיה; המועצה לא תאצול מסמכיותיה בענינים אלה:

- (1) שאלות של מדיניות מים לפי סעיף 125;
- (2) קביעת נורמות וכללים לשימוש במים לפי סעיף 21;
- (3) הכרזת אזורי קיצוב לפי סעיף 36;
- (4) קביעת כללים ושיעורי הפיצויים המשתלמים באזור קיצוב לפי סעיף 44;
- (5) אישור תכניות מפעל לפי סעיף 67;
- (6) אישור מפעלים קיימים כמפעלי מים לפי סעיף 74;
- (7) קביעת כללים לחישוב הפיצויים המגיעים מרשות המים לפי סעיף 93;
- (8) קביעת כללים לחישוב דמי מים לפי סעיף 111;
- (9) קביעת תעריפים לדמי מים לפי סעיף 112;
- (10) הטלת היטלי איוון לפי סעיף 118;
- (11) קביעת כללים להענקות מתוך קרן האיוון לפי סעיף 121;
- (12) התקנת תקנות בדבר הנהלת קרן האיוון לפי סעיף 124;
- (13) קביעת אזורים לענין חוק זה לפי סעיף 155;
- (14) עריכת רשימת נציגי הציבור בבית הדין לפי סעיף 141.

(ב) הודעה על בחירת ועדה של מועצת המים ועל הסמכויות שנאצלו לה תפורסם ברשומות.

131. מועצת המים רשאית, בהסכמת שר החקלאות, לבחור ועדות אזוריות שחבריהן יהיו חברי המועצה ושאינם חברי המועצה ובלבד שמספרם של הראשונים יהיה גדול משל האחרונים. מועצת המים אינה רשאית לאצול לוועדה אזורית מסמכיותיה אלא בענינים הנוגעים לאותו אזור.

132. מועצת המים, תמנה, בהסכמת שר החקלאות, ובהתחשב עם הגורמים השונים בחקלאות, ועדה לאספקת מים לחקלאות שתדון בענינים הקשורים להספקת מים לחקלאות, ולשימוש במים למטרה זו, וכן ועדת אספקה למטרות מים אחרות, שתדון בהספקת מים והשימוש בהם למטרות האחרות. חבר ועדת אספקה יכול להיות מי שאיננו חבר המועצה.

133. (א) שר החקלאות ימנה ועדה של לא יותר מ-11 חברים להיות ועדת תכנון לבדיקתן של תכניות מפעל לפי הוראות חוק זה; הודעה על מינוי הוועדה, על הרכבה ועל כל שינוי בה תפורסם ברשומות.

(ב) ועדת התכנון תקבע בעצמה את סדרי עבודתה, לרבות המנין החוקי בישיבותיה במידה שהדבר לא נקבע בתקנות.

(ג) פעולה של ועדת התכנון לא תיפסל מחמת זאת בלבד שבשעת הפעולה היא מקומו של חבר מתבריה פנוי מכל סיבה שהיא.

134. (א) שר החקלאות רשאי, בצו ברשומות, להקים ליד רשות מים אזורית מועצה שמתפקידה לייצג את הצרכנים של רשות המים לפניה ולפני מועצת המים (להלן – נציגות צרכנים).

נציגות צרכנים
בפני רשות מים

(ב) נציגות צרכנים תהיה רשאית להביא טענות והצעות לפני רשות המים בכל הנוגע לפיתוחו והרחבתו של מפעל המים ובכל הנוגע להספקת מים ממנו, ורשות המים חייבת לתת לנציגות הצרכנים הזדמנות להשמיע בפניה טענות והצעות לפני כל החלטה על פיתוח המפעל ועל שינוי תנאי הספקת המים ממנו.

135. הוקמה לאזור פלוגי ועדה אזורית של מועצת המים בהתאם לסעיף 131, רשאי שר החקלאות, בצו ברשומות, להקים נציגות צרכנים באותו אזור שמתפקידה לייצג את צרכני האזור לפני הועדה האמורה ולפני מועצת המים.

נציגות צרכנים
בפני ועדה אזורית

136. נציגות צרכנים תהא מורכבת מנציגי הרשויות המקומיות, פרט לאלה שהוסמכו כרשויות מים, מנציגי תאגידים המספקים מים בתמורה והמקבלים מצדם מים מרשות המים ומנציגי ארגונים חקלאיים ותעשייתיים. שר החקלאות רשאי לצרף לנציגות צרכנים נציג של צרכני מים – שלדעתו מטרת המים שלהם אינה מיוצגת על ידי שאר חברי הנציגות.

הרכב נציגות
הצרכנים

137. הרכבה של נציגות צרכנים וסדרי עבודתה ייקבעו בצו שהקים את נציגות הצרכנים, והיא תכונס על ידי נציב המים, או מי שהנציב הרשהו לכך בכתב.

הרכבה וסדרי
עבודתה של
נציגות צרכנים

סימן ב': נציב המים

138. הממשלה תמנה נציב מים לנהל את עניני המים במדינה. הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

מינוי נציב המים

139. נציב המים יגיש לפחות אחת לשנה דין וחשבון על פעולותיו למועצת המים.

ד"ח של נציב
המים

סימן ג': בית דין לעניני מים

140. (א) שר המשפטים יקים, בצו, בית דין או בתי דין לעניני מים ויקבע מקום מושבם ואזור שיפוטם.

הקמת בית דין,
תחום שיפוטו
וסמכותו

(ב) בית הדין יהיה מוסמך לדון, בנוסף לענינים המסורים לו לפי חוק זה, בכל הענינים המסורים לשיפוט והכרעתה של ועדת שפיטה לפי חוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות, תשי"ח–1957.⁹

141. (א) בית דין לעניני מים (בחוק זה – בית דין) ידון בשלושה; שופט שנתמנה על ידי שר המשפטים ושני נציגי ציבור מתוך רשימה שנערכה על ידי שר החקלאות, לאחר התייעצות עם מועצת המים ועם ארגונים של רשויות מקומיות.

הרכב בית הדין

(ב) נציגי הציבור אשר ידונו בענין פלוגי ייקבעו על ידי נשיא בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא מקום מושבו של בית הדין.

(ג) השופט הוא אב בית הדין.

142. (א) בהסכמת בעלי הדין רשאי אב בית הדין, כדן יחידי, לשמוע אותם ולתת תוקף של פסק דין להסכם פשרה ביניהם.

סמכות אב בית
הדין

(ב) אב בית הדין רשאי, כדן יחידי, לתת צווי ביניים וצווי עיכוב.

⁹ ס"ח 236, תשי"ח, עמ' 4.

143. בתחום סמכותו יהא כוחו של בית הדין ככוחו של בית משפט מחוזי במשפט אזרחי. סמכות בית הדין
144. בית הדין רשאי, מטעמים שיפרט בהחלטתו, לקבל ראייה אף אם לא היתה מתקבלת בבית משפט. ראייה
145. בית דין הדין בערר, רשאי לאשר את ההחלטה או הפעולה שעליהן עוררים, בשינויים או בלי שינויים, או לבטלה, וכן לתת צווי ביניים. החלטות בית הדין
146. פסק דין והחלטה אחרת של בית משפט מחוזי במשפט אזרחי. ערעור והוצאה לפועל
147. שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי הדין לפני בית הדין, לרבות מועדי העררים, במידה שלא נקבעו בחוק זה, קיום ישיבות בית הדין מחוץ למקום מושבו, הערעורים על החלטותיו והאגרות שמשלמות בבית הדין, וכן רשאי הוא לקבוע את השכר שישתלם לנציגי הציבור בבית הדין. תקנות בית הדין

סימן ד': פנקס המים

148. (א) נציב המים ינהל פנקס מים שבו יירשמו הקביעות והקציבות לפי חוק זה, והזכור יות לשימוש במים שהוכרו על פיו (להלן – פנקס המים). הנהלת פנקס המים
- (ב) שר החקלאות יתקין תקנות בדבר הנהלת פנקס המים, הפרטים שיכללו בו והגשת המתנגדויות לרישומים שנעשו בו.
149. הפרטים שנרשמו בפנקס המים ישמשו הוכחה לכאורה לאמיתותם. הפנקס ראייה לכאורה
150. פנקס המים יהיה פתוח לעיון לכל דורש ללא תשלום. עיון בפנקס

פרק ששי: הוראות שונות

151. הוראות חוק זה אינן פוגעות בנוהג לקחת באקראי מים בכלי לשתייה, להשקאת בעלי חיים ולהפעלת כלי רכב, ובלבד שלא תוסג רשות היחיד. מים לשתייה וכדומה
152. אין הוראות חוק זה גורעות מכל זכות לפי סעיף 45 לחוק הנפט, תשי"ב–1952¹⁰. שמירת הוראות חוק הנפט
153. כל מקום שבחוק זה ניתנת לבית הדין סמכות לצוות על עיכוב של פעולה לא תבוצע הפעולה במשך חמישה ימים אלא מאז שהודיעו לנוגע בדבר כי עומדים לבצעה. שהיית פעולות
154. מסירת הודעה או מסמך אחר על ידי נציב המים או רשות מים או כל רשות אחרת שהוקמה לפי חוק זה או לפי התקנות על פיו, היא מסירה כדין, אם נשלחו בדואר רשום לאדם שלו נועדו לפי מען מקום מגוריו הרגיל או האחרון או מקום עסקיו הרגיל או האחרון; לא נודע מענו של אותו אדם, תפורסם ההודעה בעתונים יומיים. מסירת הודעות
155. קביעת תחומי האזורים הדרושים לביצוע חוק זה, תיעשה על ידי שר החקלאות לאחר התייעצות עם מועצת המים, אם אין בחוק זה הוראה אחרת לענין זה. קביעת אזורים

¹⁰ ס"ח 109, תשי"ב, עמ' 322.

156. (א) אדם שעשה אחד מאלה:

- (1) עבר על הוראה מהוראות הסעיפים 9, 15 ו-21 לאחר שנמסרו לו התראה מנציב המים;
  - (2) עבר על הוראה כללית של רשות מים לפי סעיף 100 לאחר שנמסרה לו התראה מרשות המים;
  - (3) עבר על הוראה מהוראות הסעיפים 84, 85, 96, 110, 114 (א) ו-122;
  - (4) עבר על צו או הוראה של נציב המים שניתנו לו לפי הוראה מהוראות חוק זה.
  - (5) הפריע לנציב המים, לרשות המים או מי שפועל בשמם בביצוע פעולותיהם לפי חוק זה.
- דינו — קנס 3000 לירות ואם העבירה היתה עבירה נמשכת — קנס נוסף של 100 לירות לכל יום שבו נמשכת העבירה.
- (ב) הורשע אדם בשל עבירה לפי סעיף קטן (א) ועבר אותה עבירה פעם נוספת, דינו קנס 6000 לירות, ואם העבירה היתה עבירה נמשכת — קנס נוסף של 200 לירות לכל יום שבו שנמשכה העבירה.
- (ג) אדם שעבר על הוראה מהוראות הסעיפים 23, 35, ועל תקנות לפי סעיף 37, דינו — מאסר 3 חדשים או קנס 6000 לירות ואם היתה העבירה עבירה נמשכת — קנס נוסף של 200 לירות לכל יום שבו נמשכת העבירה.

157. בטלים —

- (1) הסעיפים הבאים של המג'לה — 1235 עד 1239, 1251, 1262, 1263, 1264, 1268, 1269, 1280 עד 1288, 1290, 1291, 1321 עד 1327.
- (2) הסעיפים 123, 124 לחוק הקרקעות העותמני.
- (3) פקודת חקירת המים, 1938¹¹.
- (4) סעיף 3 (ד) (1) לפקודת המועצה החקלאית הכללית, תש"ח—1948¹².
- (5) סעיפים 54—58 לחוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות, תשי"ח—1957.

ביטול

158. (א) לא יחולו לענין מים הסעיפים 1015 ו-1234 של המג'לה.
- (ב) בסעיף 3 לפקודת המועצה החקלאית הכללית, תש"ח—1948, בפסקה (ב) תימחק המלה "והשקאה".

תיקונים

159. שר החקלאות ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות הטלת אגרות בעד רשיונות והיתרים המוצאים לפי חוק זה, ושירותים הניתנים על פיו; לא יתקין שר החקלאות תקנות בדבר אגרות כאמור אלא לאחר התייעצות עם מועצת המים.

ביצוע ותקנות

קדיש לוז
שר החקלאות

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

11 ע"ר 1938, חוסי' 1 מס' 757, עמ' 4.
12 ע"ר 1948, חוסי' א' מס' 16, עמ' 41.